

THE GLOBALIZATION OF TERRORISM AND THE FUTURE OF CYBER TERRORISM

Mehmet AKYÜZ*

Abstract

The end of the Cold War era, the September 11 attacks, the events that took place and these attacks led to the globalization of terrorism in technology and the Internet. With globalization, states' adaptation to more information systems, all words are suitable for electronic environments, dams, understandable, education, state transactions, etc. The fact that jobs have become technology dependent causes terrorist methods to change their shell in parallel with such technologies, terrorist organizations threaten all countries in the world with cyber attacks, increase the areas where they can attack, and make more effective attacks. In this situation, people who try to live in safety in the world pose a significant risk. This risk is successfully entered in a global way, with devastating consequences. This study aims to examine the globalization of terrorism in the context of the end of the Cold War and the September 11 attacks and the change in the dimension of terrorism in the following period, which are considered a turning point in the globalization of terrorism; It aims to reveal its future in all its lines. This may be the goal, the concepts of "terrorism" and "globalization" have been tried to be expressed conceptually, and the purpose of terrorism has been mentioned. Afterwards, the globalization of terrorism was exemplified by a number of events, and the globalization of terrorism was tried to be conceptualized. Cyber Terrorism, on the

---

* Kocaeli University, Social Sciences Institute, Public Law Department master student ORCID ID: 0000-0001-7121-6413

other hand, in the other part of the study on the globalization of terrorism is expressed conceptually and its potential dangers are mentioned. It is fully explained against the dangers that may be against cyber threats in the future.

Keywords: Terrorism, Globalization, Globalization of Terrorism, September 11 Attacks, Cyber Terrorism.

Received: 13.11.2020
08.03.2021

Accepted:

TERÖRİZMİN KÜRESELLEŞMESİ VE

SİBER TERÖRİZMİN GELECEĞİ

Öz

Soğuk Savaş döneminin sona ermesi, 11 Eylül saldırıları, bu saldırılar sonucu yaşanan olaylar ve teknoloji ve internet alanında yaşanan gelişmeler terörizmin küreselleşmesine yol açmıştır. Küreselleşme ile devletlerin daha fazla bilişim sistemlerine uyum sağlaması, tüm bilgilerin elektronik ortamlara yüklenmesi, barajların, ulaşım sistemlerinin, eğitimin, devlet işlemlerinin vb. işlerin teknolojiye bağımlı hale gelmiş olması, terör yöntemlerinde bu gelişen teknolojilere paralel olarak kabuk değiştirmesine ve terör örgütlerinin dünya üzerindeki tüm ülkeleri siber terör saldırıları ile tehdit etmesine, saldırı yapabilecekleri alanların artmasına, daha etkili saldırılar yapabilmesine yol açmaktadır. Bu durum dünyada güven içinde yaşamaya çalışan insanlar açısından önemli derecede risk arz etmektedir. Bu risk, küresel terör unsurları tarafından iyi bir şekilde yönetildiğinde, yıkıcı sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Bu çalışma, terörizmin küreselleşmesi açısından bir dönüm noktası sayılan, Soğuk Savaşın sona ermesi ve 11 Eylül saldırıları ve sonraki süreçte

terörizmin yaşadığı boyut değişikliği bağlamında terörizmin küreselleşmesini, bu küreselleşme sonucu ve teknolojik alanda yaşanan gelişmelerle ortaya çıkan dünyanın geleceği için potansiyel tehlike olarak öngörülen siber terörizmi ve siber terörizmin geleceğini tüm hatlarıyla ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada, “terörizm” ve “küreselleşme” kavramları öncelikle kavramsal olarak ifade edilmeye çalışılmış, terörizmin amacından bahsedilmiştir. Sonrasında, terörizmin küreselleşmesine yol açan birtakım olaylarla örneklendirilerek, terörizmin küreselleşmesi kavramı somutlaştırılmaya çalışılmıştır. Terörizmin küreselleşmesiyle ilintili olan çalışma başlığının diğer kısmını oluşturan, Siber Terörizm ise kavramsal olarak ifade edilmiş ve gelecekteki potansiyel tehlikelerinden bahsedilmiştir. Sonuç bölümünde ise, gelecekte siber terörizmin potansiyel tehlikelerine karşı neler yapılması gerektiği anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Terörizm, Küreselleşme, Terörizmin Küreselleşmesi, 11 Eylül Saldırısı, Siber Terörizm

GİRİŞ

Terörizm, toplumların yaşam ve özgürlük hakkına karşı her zaman büyük bir tehdit olarak görülmüştür. Terörizm tarihsel olarak, ilk kayıtlara geçen M.Ö 73-66 yıllarında yaşayan “Sicarii’ler” örgütünden günümüze aradan geçen 2000 yılın ardından çok önemli değişim ve dönüşüm yaşamıştır. Değişim ve dönüşüm süreçlerinin en önemli faktörleri arasında modern ulus devletlerin ortaya çıkması, Fransız Devrimi, Sanayi Devrimi I. ve II. dünya savaşlarının yaşanması, ekonomik krizler, uluslararası sistemi etkileyen Anarşizm, Nihilizm Marksizm-Leninizm, Faşizm, Nasyonel Sosyalizm gibi ideolojilerin ortaya çıkması ve yaygınlaşması, İki Kutuplu Sistem ve Soğuk Savaş, radikal örgütlerin ortaya çıkması, dini örgütlerin ortaya çıkması, 11 Eylül saldırılarının gerçekleşmesi, küreselleşme ve enformasyon çağı, internetin yaygınlaşması sayılabilir.

Özellikle, terörizm açısından Soğuk Savaşın sona ermesi sonucu ABD ve Sovyet Rusya’nın terörist grup ya da gruplar üzerindeki kontrol mekanizmasının ve denetleyicilik rolünün görece azalması ya da ortadan kalkması, 11 Eylül saldırıları ve bu saldırılar sonucu gerçekleşen olaylar ABD’nin Afganistan’a ve Irak’a yaptığı operasyonlar, terörizmin küreselleşmesi açısından bir milat olarak kabul edilmektedir. “11 Eylül saldırısı ile geleneksel terörün ülke ya da bir coğrafi bölgeyi etkileme niteliğini dönüştürerek, tüm dünyayı terörizmin eylem alanı hâline getirmiştir. Saldırıları yüksek teknolojinin kullanıldığı ve teröristlerin niteliklerinin farklılaştığını da göstermektedir.”¹ Soğuk savaşın sona ermesi, 11 Eylül saldırıları, bu saldırılar sonrasında yaşanan gelişmeler ve teknoloji ve internetin gelişimi “küresel terörizmin” doğuşunda etkin rol oynamış ve internet kullanımı ile terörizmin doğası değiştirmiştir. Terörist

---

¹ Faruk Örgün, Küresel Terör, İstanbul, Okumuş Ada, 2001, s.38.

örgütlenmelerin, dijital medya ve teknolojilerini nasıl kullandıkları, terörist faaliyetlerin koordinasyonunda bilgisayar teknolojisinin nasıl kolaylaştırıcı rol oynadığı, dijital gazetecilik ile terörist saldırıların duyurulmasının nasıl çok daha kolay ve hızlı hâle geldiği görülmüştür. Terörizmin küreselleşmesi ve internet ve teknoloji alanında yaşanan gelişmeler sonucu terörist örgütler internetin amaçları doğrultusunda kullanılabilir bir araç olarak keşfedilmesi ve siber uzay olarak adlandırılan sanal dünyada bu faaliyetleri daha kolay ve gizli bir biçimde yürütebilecek imkânların bulunması terörizm konusundaki en önemli dönüşümlerden birisi olmuştur. Bu gelişmeler neticesinde yeni bir terör türü ortaya çıkmış ve siber terörizm olarak adlandırılmıştır.

Siber terörizmle eylemlerin planlanması, propagandaların yürütülmesi, haberleşme ve iletişimin sağlanması, eğitim ve istihbarat faaliyetlerinin yürütülmesi, terör eylemlerinin gerçekleştirilmesi gibi konularda internet teröristler için önemli bir araçtır. Her ne kadar günümüze kadar büyük çapta yıkıcı bir siber terörizm eylemi gerçekleşmemiş olsa da Covid-19 salgını sonrası artan online yaşam, internete bağlılık, online dünyada toplumları ve devletleri tehlikelere karşı savunmasız hale getirmiştir. Terörist gruplar, siber araçları (yazılım, internet, virüs) kullanmaya ve bunlardan faydalanmaya başladıkça, siber saldırılara ile ortaya çıkardıkları tehlike de buna göre artacaktır. Bu terörizm, insanları siber araçlar ile doğrudan öldürememekle birlikte, enerji hatları, barajlar ve nükleer tesisler, trafik ve kamu güvenliği alanlarına kadar kritik altyapıları yöneten tüm bilgisayar sistemlerini etkileyerek, bu sistemler işlemez hale getirerek terörizmin asıl amacı olan sosyal toplumun düzenini bozmayı örgütlerin istediklerini dikte etmeyi başarabileceklerdir. Şu an siber terörizm adına büyük çapta eylem gerçekleşme bile gelecekte dünya için potansiyel tehlikelerden biri siber terörizm olacaktır.

Bu çalışma, terörizmin küreselleşmesi açısından bir dönüm noktası sayılan, Soğuk Savaşın sona ermesi ve 11 Eylül saldırıları ve sonraki süreçte terörizmin yaşadığı boyut değişikliği bağlamında terörizmin küreselleşmesini, bu küreselleşme sonucu ve teknolojik alanda yaşanan gelişmelerle ortaya çıkan dünyanın geleceği için potansiyel tehlike olarak öngörülen siber terörizmi ve siber terörizmin geleceğini tüm hatlarıyla ortaya koymayı amaçlamaktadır.

1. TERÖRİZM VE KÜRESELLEŞME

Terörizm ve küreselleşme kavramları bu çalışmanın özünü oluşturan kavramlardır. Bu nedenle terörizmin küreselleşmesi kavramının somutlaştırılması adına öncelikle “terörizm” kavramının tanımına amacına, daha sonra “küreselleşme” kavramının tanımına bakılacaktır.

3.1. 1.1 Terörizm

Terörizm ile ilgili literatürde bugüne kadar birçok tanım yapılmıştır. Walter Laqueur “*hem terörizmin kapsamlı bir tanımının bulunmadığını hem de yakın bir gelecekte de bulunmamasının mümkün olmadığını*” ifade etmektedir. Diğer taraftan Jeffrey Simon, “*terörizmin tüm dünyada kullanımda olan en az 212 farklı tanımının olduğunu ifade etmekte ve bunlardan 90’ının hükümetler ve diğer kurumlar tarafından kullanıldığını*”² belirtmektedir. Yapılan tanımlardan bazıları ise şu şekildedir: Terörizm kelimesi Latince “terrere” sözcüğünden türemiş bir kelimedir. Latince “korkudan titreme” veya “korkudan titremeye sebep olma”dır.³ Terörizm bugünkü anlamında ise ilk kez Fransız Devriminden sonra kullanılmıştır. Devrimin sona ermesinden

---

² Alexander Spencer, Questioning the Concept of ‘New Terrorism’, Peace Conflict & Development, Number, 8, January 2006, s. 2-3.

³ Paul Wilkinson, Political Terrorism, New York, Macmillian, 1974, s.9.

sonra 1793 Mart ayından 1794 Temmuz ayına kadarki dönem “terör rejimi” veya “terör dönemi” olarak adlandırılmıştır.⁴

“Ana Britannica’ a göre terörizm”, “*Siyasal bir hedefe ulaşmak amacıyla devlete, halka ya da bireylere karşı sistemli şiddet eylemlerine başvurma*”⁵ şeklinde tanımlanmaktadır. “Siyasi Terimler ve Örgütler Sözlüğü’nde terörizm”, “*kamu otoritesini veya toplum yapısını yıkmak için girişilen korku ve yulgınlık saçan şiddet hareketleri olarak tanımlanmaktadır.*”⁶ “İngiliz Terörle Mücadele Kanunu’nda terörizm”, “*siyasi kurumlara karşı şiddet kullanımı veya toplumun çeşitli kesimlerinin korku içinde bırakılması amacıyla şiddet kullanılması*” olarak belirtilmektedir.⁷ “Robert Kupperman’a göre de” “*terörizmin çeşitli şekillerde düşünülmesinin ilgili çekici olabileceği, fakat bir savaş biçim olarak düşünülmesinin daha doğru ve yararlı olacağını, terörizmle klasik askeri stratejilerin esaslarının birbirine uyum olduğunu*”⁸ söylemektedir.

11 Eylül 2001 saldırısı sonrasında ise 2001 yılında çıkarılan İngiltere Terörle Mücadele Yasası’nda ise terörizmin dini boyutlarına atıfta bulunularak yeni bir tanımlama getirilmiştir. Bu tanıma göre terörizm, “*Siyasi, ideolojik ve dini amaçlarına ulaşmak için iktidarın, toplumun ya da toplumun belli bir kesiminin hedef alınarak kişilere veya mallara karşı şiddet kullanımı ya da şiddet kullanma tehdidi olarak tanımlanmaktadır.*” ABD’de Terörle Mücadele Yasası da 11

---

⁴ Walter Laqueur, Terrorism, Boston, Little Brown and Company, 1977 s.6.

⁵ Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi, (İstanbul: Hürriyet Matbaacılık, Cilt:20, 1999), s.549

⁶ Ansiklopedik Siyasi Terimler ve Örgütler Sözlüğü, (Ankara: Güvenlik ve Yargı Muhabirleri Derneği Yayınları, 1993), s.124

⁷ İngiltere Terörle Mücadele Mevzuatı, Madde:20; bkz: Noam Chomsky ve diğerleri, Terör Ne? Terörist Kim? (Ankara: Ütopya Yayınevi, 2000), s.42

⁸ Robert H. Kupperman – Darrell M. Trent, Terrorism Threat- Reality- Response, California, Hoover Institution Press, 1980, s.39.

Eylül Saldırılarından sonra hayata geçirilmiştir. Bu yasada “*Sivil toplumu korkutmak ya da zorlamak, hükümet politikalarını yıldırma, korkutma ve zorlama, kitle imha, suikast veya kaçırma yoluyla etkileme gibi faaliyetler terördür*”⁹ olarak tanımlanmaktadır.

Bu yapılmış tanımlardan yola çıkıldığında terörizmle ilgili bazı ortak kanılar ortaya çıkmaktadır. Öncelikle terörizm, modern dönemde daha çok siyasal saiklerin gerçekleştirilmesi adına şiddet kullanımını meşru gören bir anlayışın ürünüdür. Bu anlayış doğrultusunda terörizm bir ülkede egemen olan güçlere, otoriteye, yerleşik kurumlara karşı kendi varlıklarını kabul ettirmek ve mevcut düzeni değiştirmek için mücadelede kullanılan bir araç olmaktadır. Toplumsal düzenin sağlanmasında siyaset, ekonomi ve hukuk arasındaki ilişkilerin dinamiklerinden yararlanılmaktadır. Terör bu dinamikler içerisinde daha çok siyasal yapıya karşı mücadele etmektedir. Bu nedenle esas olarak yönetim felsefesine, meşru ya da gayrimeşru egemenlik ilişkisini hedef almaktadır.¹⁰

Terörizm ile ilgili ortak kanılar ortaya çıksa bile tam anlamıyla üzerinde uzlaşmış bir tanım yoktur. Bunun başlıca nedenlerinden biri Soğuk Savaş sonrası dünyanın yeni düzende eskisi gibi doğu ve batı şeklinde bloklara ayrılmış, düzenli ve düşmanın belli olduğu ve tehditlerden oluşan bir yer olmaktan çıkmış olmasıdır. Yeni düzende “Ekonomik operasyonların, teknolojinin, bilginin ve insan hareketliliğinin küreselleşmesi sonucu çok boyutlu, birbirine bağımlı karmaşık bir yapı ortaya

---

⁹ Gürol Korkmaz, Tanımı Sorunlu Olan Bir Kavram: Terör, Polis Dergisi, 14. Sayı, Ankara, 1998, s.92.

¹⁰ Aytuğ Yılmaz, Terörün Anatomisi, Altı n Kitaplar Yayınları: İstanbul. 1995 s. 36.

çıkıştır.”¹¹ Terörizmin ortak bir tanımı üzerinde uzlaşmaya varılamaması sorunu, terörizmle mücadele eden ülkeler arasında koordineli çalışılmasını da güçleştirmekte alınacak önlemlerinde belirlenmesini engellemektedir. Uluslararası hukuk düzeni üzerinde uzlaşmış bir tanım bulunmadığı için bu tarz eylemlerde mücadele verilen gruplar “*bir kişinin teröristi diğerinin özgürlük savaşçısıdır*”.¹² olabilmektedir. Bu durum; “*One man's terrorist is another man's freedom fighter*” olarak ifade edilmektedir.

3.2. 1.1.1 Terörizmin Amacı

Terörist gruplar, banka soygunu, sabotaj, canlı bomba, uçak kaçırma, önemli ve toplum nezdinde tanınan kişileri rehin alma, suikast, şehirlerin sinir noktalarına (iletişim ağları-kanalizasyon- ulaşım ağları) saldırılar, ve siyasal yayın gibi yöntemler kullanarak medya ve kamuoyunun dikkatini çekmeye çalışırlar. ¹³ Terörist gruplar bu gerçekleştirdikleri terörizm eylemlerin sonucu kitlelerin kendilerini seyretmesini, dinlemesini, böylece eylemlerden etkilenmesini, toplumda ve kişilerde korku, panik ve ümitsizlik duygusu yaratmasını, devlete olan güveninin ortadan kaldırılmasını, sosyal bütünlüğün bozulmasını ve bu yolla toplumsal düzenin bozulmasını isterler. ¹⁴ Bu düzenin bozulmasıyla terörist gruplar, amaçlarını

---

¹¹ Şükrü Türköz, Küresel Terörizm Sorununa Güvenlik Perspektifli Bir Yaklaşım, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(2), Nisan 2016, s.156.

¹² Chinlund, C. (2003)Who should wear the `terrorist' label?“, Boston Globe, Erişim Linki: http://archive.boston.com/news/globe/editorial_opinion/editorials/articles/2003/09/08/who_should_wear_the_terrorist_label/ (Erişim Tarihi: 30.03.2021)

¹³ Jack C. Plano, Roy Olton, The International Relations Dictionary, Fourth Edition, Longman, Santa Barbara, 1998, s.202.

¹⁴ Jessica Kuper, Political Science and political Theory, Routledge and Kegan Paul, London, 1987, s.240.

gerçekleştirmiş olurlar. Kendi isteklerini topluma ve devlete dikte edebilirler.

3.3. 1.2 Küreselleşme

Küreselleşme “*ülkeler arasındaki iktisadi, siyasi, sosyal ilişkilerin yaygınlaşması ve gelişmesi, ideolojik ayrımlara dayanan kutuplaşmaların çözülmesi, farklı toplumsal kültürlerin inanç ve beklentilerinin daha iyi tanınması, ülkeler arasındaki ilişkilerin yoğunlaşması gibi farklı görünen, ancak birbiriyle bağlantılı olguları içermektedir. Küreselleşme maddi ve manevi değerlerin ve bu değerler çerçevesinde oluşmuş birikimlerin, ulusal sınırları aşarak dünya çapında yayılması anlamına gelmektedir. Bu değerler, iktisadi olabildiği gibi siyasi, sosyal ve kültürel özellikte de olabilmektedir*”¹⁵ Yaşanan [siyasal](#), ekonomik, kültürel ve sosyal gelişmeler küreselleşmenin birleşenlerini oluşturmaktadır. “Bu bağlamda SSCB’nin yıkılması ile [ABD](#)’nin ve batının ekonomik ve [siyasal](#) anlamda dünya üzerindeki egemenliği arttırması ,çok uluslu şirketlerin dünya ekonomisindeki etkilerinin artması, [finans](#) piyasalarının uluslararası hale getirilmesi, iletişim ve [ulaşım](#) teknolojilerinin gelişip yaygınlaşması ,yerel değerlerin sınırlarını aşması küreselleşmenin bileşenlerini tamamlar niteliktedir.”¹⁶

2. TERÖRİZMİN KÜRESELLEŞMESİ

Gelişen teknoloji ve devletlerarası ilişkiler terörizmin boyutunu değiştirmiş, terörizm yerel ve bölgesel kimliğinden sıyrılarak küresel bir kimlik kazanmıştır. Dünyanın küreselleşmesi sonucu devletler arası ilişkilerin yoğunlaşması,

¹⁵ T.C.Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Yayın No: DPT: 2375-ÖİR: 440, Dünyada Küreselleşme ve Bölgesel Bütünleşmeler Alt Komisyon Raporu, 1995 s.1.

¹⁶ [TASAM | Küreselleşmenin Boyutları Ve Etkileri](#) Erişim Tarihi: 02.04.2021

sınırların kalkması terörizmde küreselleşmesine yol açmıştır. Küreselleşme ile dünyanın herhangi bir yerinde alınan karar, yapılan faaliyet ve yaşanan afet, salgın, terör saldırısı dünyaya çok çabuk yayılabilmektedir. Terör unsurları devletlerin sınırları ötesinde bir akışkanlık ve yaşam alanı kazanmaktadır.¹⁷ “Küresel terör; amacı, yöntemleri ve aktörleri bağlamında 20. yüzyıl ve öncesi terör algılamasından ayrılmakta ve bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelere paralel olarak, tüm dünyanın ilgi alanına hızla girmektedir.”¹⁸

3.4. 2.1 Genel Olarak

Terörizmin küreselleşmesinin en önemli nedeni soğuk savaş döneminin sona ermiş olması, 11 Eylül saldırılarının gerçekleşmesi, saldırı sonucu yaşanan olaylar ve internet ve teknolojinin gelişmesidir. Soğuk savaş dönemi sırasında blok devletleri tarafından blok içindeki iç disiplinin sağlanması, sorunların ortadan kaldırılması, çatışmaya dönüşmesini engellemek için son derece önemli bir durumdu. Özellikle Sovyet Rusya tarafından kontrol altında tutulan sol eksenli terör örgütleri sol bloğun yıkılışı ve Soğuk Savaş'ın sona ermesi ile boşluğa düşmüştür. Aynı durum ABD içinde söz konusu olup Batı bloğunun düzenleyicilik görevinin zayıflamasına neden olmuştur. ABD ve Sovyet Rusya'nın Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle terörist grup ya da gruplar üzerindeki kontrol mekanizmasının ve denetleyicilik rolünün görece azaldığını ya da ortadan kalktığını söylenebilmektedir.¹⁹

---

¹⁷ Mehmet Aktel, Muharrem Gürkaynak, “Küreselleşen Terörizm :Bir Etkileşim Çalışması” [AKTEL-Mehmet-GÜRKAYNAK-Muharrem-KÜRESELLEŞEN-TERÖRİZM-BİR-ETKİLEŞİM-ÇALIŞMASI.pdf](http://ayk.gov.tr/aktel-mehmet-gurkaynak-muharrem-kureselleşen-terörizm-bir-etkileşim-çalışması.pdf) (ayk.gov.tr) (Erişim Tarihi: 05.04.2021)

¹⁸ Aktel, a.g.m.

¹⁹ Davut Ateş, Uluslararası Politika, Bursa, Dora Basım Yayınevi, 2013, s.269

ABD Soğuk Savaş'ın ardından kazanmış olduğu iktidarla istediklerini yaptıran, uluslararası politikaları belirleyen, uluslararası sözleşmelerde söz sahibi olan ancak uluslararası sözleşmelere daha az uyum sağlayan ve uluslararası statüde de kendisini üstün bir pozisyonda gören ülke olmuştur. Fakat ABD'nin bencil ve baskın politikalarına karşıt eylemler çok hızlı bir şekilde ortaya çıkmıştır. “Teknolojinin sunduğu avantajı da kullanan terör örgütleri, yeni düzenin kendilerini mağdur ettiğini savunarak, özellikle 1990'lı yılların ikinci yarısından sonra liderliğini Usame bin Laden'in yaptığı El Kaide çatısı altında birleşmeye başlamışlardır.”²⁰

El Kaide çatısı altından birleşmeye başlayan örgüt üyeleri 11 Eylül 2001 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde dört yolcu uçağını kaçırmıştır. Teröristler tarafından havalandıktan kısa süre sonra kaçırılan yolcu uçakları, “New York'ta bulunan Dünya Ticaret Merkezi'nin sırasıyla kuzey ve güney kulelerine çarpmıştır. İki saat içinde 110 katlı her iki bina da çökerken, 7 Dünya Ticaret Merkezi'nin de arasında bulunduğu çevresindeki bazı yapılar yıkılmış ve bazıları hasar görmüştür. Kaçırılan üçüncü uçak, American Airlines'ın 77 sefer sayılı uçuşu, Virginia eyaletine bağlı Arlington County'de yer alan Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığı karargâhı Pentagon'a çarpmıştır. Saldırı sonucunda binanın batı cephesinin bir kısmı yıkılmıştır. Kaçırılan dördüncü uçak olan United Airlines'ın 93 sefer sayılı uçuşu ise Washington, DC'yi hedeflemiştir. Ancak yolcuların uçağı kaçırılara yaptığı müdahale sonrasında uçak, Pensilvanya eyaletindeki Shanksville yakınlarına düşmüştür. Uçaklardaki 19 hava korsanı ve 227 kişi de dahil olmak üzere saldırılar sonucunda 2.996 kişi hayatını kaybetmiştir.

---

²⁰ İhsan Bal, Alacakaranlıkta Terörle Mücadele ve Komploları Teorileri, Ankara, Usak Yayınları, 2006 s.37.

FBI tarafından yürütülen araştırma neticesinde saldırıları gerçekleştiren kişilerin, Usame bin Ladin'in liderliğindeki el-Kaide ile bağlantılı olduğu belirlenmiştir. Saldırıdan birkaç gün sonra yaptığı açıklamayla saldırıların sorumluluğunu reddeden bin Ladin, 2004 yılında yayınladığı videoyla birlikte saldırıların sorumluluğunu kabul etmiştir.”²¹ Bu tarihe kadar terörün kendi ülkelerinden uzak olduğu düşüncesinde olan, ABD vatandaşları saldırılardan sonra terörün yarattığı korkuyu çok yakından yaşamışlardır. 11 Eylül gününe kadar filmlerde böyle saldırıları gören insanlar, tarihte örneği görülmemiş bu saldırı karşısında şok olmuşlardır. “Hem saldırıya maruz kalan ülke insanların hem de bütün dünyadaki insanların algılarında artık dünyada terörizmin mağlup edemeyeceği, yenilmez devlet kalmadığı algısı oluşmuştur.”²²Bu çerçevede 11 Eylül saldırıyla beraber dünyada terörizme yeni bir kavram daha eklenmiştir: küresel terör. “Küresel terör sürecinde artık hiçbir kişi, devlet ya da uluslararası organizasyon, terörist saldırılardan etkilenmeme garantisine sahip değildir ve dünyanın en güçlü devleti dahi bu saldırılar karşısında birkaç saat içerisinde etkisiz bir şekilde kalabilmektedir.”²³

Terörizmin küreselleşmesi, tüm dünyayı tehdide açık hale getirmiştir. “Afganistan’daki bir sorun nedeniyle Amerika’ya, Irak’taki bir savaşa destek verdiği gerekçesiyle İspanya’ya, İngiltere’yi ya da sadece kendi düşmanlarının politikalarını desteklediği için herhangi bir ülkeyi, kısacası kıta aşırı memleketleri bile hedef almak kolaylaşmıştır.” Bu tehdide karşı da küresel bir mücadele tarzının benimsenmesi gerektiği, “ABD başkanı George W. Bush, 11 Eylül saldırısından sonra

---

²¹ [11 Eylül saldırıları - Vikipedi \(wikipedia.org\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/11_Eyl%C3%9C_l_saldırıları) (Erişim Tarihi:08.04.2021)

²² Şükrü Türköz, Küresel Terörizm Sorununa Güvenlik Perspektifli Bir Yaklaşım, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(2), Nisan 2016, s.157.

²³ Türköz, a.g.m, s.157.

yaptığı konuşmasında tarafından dile getirilmiştir; Amerika'nın terörle mücadelesinde kendi tarafında olmayanları karşı tarafta ilan etmiş²⁴ ve “*Her ulus, her bölge, şimdi karar verme zamanıdır. Ya bizimlesiniz ya da teröristlerin yanındasınız*”²⁵ ifadelerini kullanarak, ABD'nin küresel terörle mücadelesini başlatmıştır. Bush önleyici saldırı doktrini çerçevesinde operasyonlar gerçekleştirilmesini istemiştir. Belirlenen yeni hedefe göre, artık terör dünyanın neresinde olursa olsun yakalanıp yok edilmelidir. Sonrasında “Amerika Birleşik Devletleri tarafından Terörizmle Savaş adı verilen bir kampanya başlatılmış ve bir süre sonra, bin Ladin'in yaşadığı ve Taliban'ın koruması altında el-Kaide'nin etkin olarak faaliyet gösterdiği, küresel terörizme yardım ve yataklık yaptığı suçlamasıyla Afganistan'a karşı, birçok ülkenin de desteklediği savaşa girilmiş,”²⁶ “Afganistan bu çerçevede büyük bir yıkımın eşiğine gelmiştir.”²⁷ Afganistan'ın ardından Irak ABD tarafından işgal edilmiştir. “Bu durum terör unsurunun önüne geçmesinden ziyade operasyon gerçekleştirilen topraklarda etnik, dinsel ya da dilsel ayrımların ortaya çıkmasına neden olmuş ve sorunlu devletlere komşu olan devletlerin de barış ve güvenlik ortamını tehdit edecek noktaya gelmesine neden olmuştur”²⁸ Ortadoğu halen daha bugün çözümü bulunamayan bir çıkmaza girmiştir.

Gerçekleştirilen operasyonlarda, terörle mücadele adına çoğu zaman insanların yaşamlarının hiçe sayıldığı görülmüştür.²⁹

---

²⁴ Türköz, a.g.m, s.157.

²⁵ [Bush: 'You Are Either With Us, Or With the Terrorists' - 2001-09-21 \(archive.org\) \(Erişim Tarihi:08.04.2021\)](http://www.archive.org)

²⁶ 11 Eylül Saldırıları, a.g.m.

²⁷ Türköz, a.g.m, s.157.

²⁸ Türköz, a.g.m, s.157.

²⁹ Türköz, a.g.m, s.157

“Guantanamo”³⁰ ve “Ebu Gurayb cezaevlerinde”³¹ terörist olduğu iddia edilen kişilere yönelik özellikle “*boğulma hissi yaratma, cinsel tehditler, makattan besleme-sulama, uykusuz bırakma gibi sorgulama ve işkence yöntemlerinin ABD Senatosu’nun raporlarıyla da tespit edilmesi hem ABD’de hem de uluslararası kamuoyunda tutukevinin ABD’nin utanç kaynağı ve yüz karası olarak adlandırılmasına neden oldu.*”³² Kısacası ABD’nin küresel teröriste karşı küresel mücadele hedefi bir anlamda küresel terörü önlemekten ziyade terörün artmasına, ABD yönetimine karşı olumsuz düşüncelere sahip insanların daha da radikal çizgilere kaymasına terör örgütlerinin kolaylıkla militan toplayabilmesine yol açmıştır. Özellikle Ortadoğu bölgesinde başta “El Kaide”, “İŞİD (DAEŞ)”³³ vb. olmak üzere diğer küresel terör örgütlerinin etki alanını genişletmesinde kolaylık sağlamıştır.

3.5. 2.2 Terörizmin Küreselleşmesi Sonucu Siber Terörizmin Ortaya Çıkması

Küreselleşme bir olgudur. “Bu nedenle durağan bir kavram olmayıp sürekli etkileşime neden olan ve dönüşümün dinamolarından birisi olarak ifade edilmektedir. Küreselleşme olgusu enformasyon çağında bilgi ve teknoloji alanında yaşanan

³⁰ [Utanch hapishaneleri – Gerçek Hayat \(gercekhayat.com.tr\)](http://gercekhayat.com.tr) (Erişim Tarihi:08.04.2021)

³¹ [Ebu Gureyb Cezaevi işkenceleri - Vikipedi \(wikipedia.org\)](http://wikipedia.org) (Erişim Tarihi:08.04.2021)

³² Utanch Hapishaneleri, a.g.m.

³³ “Irak ve Şam İslam Devleti (İŞİD); Arapça; Ed-Devlet’ül İslâmiyye Fi’l Irak ve’s Şam. Irak ve Suriye’de etkinlik gösteren silahlı terörist gruptur. Adının Arapçadaki kısaltmasının telaffuzu: DA’İŞ’tir. Okunuşunun Latince telaffuzuyla: DAEŞ, DAİŞ ya da DEAŞ olarak da kullanılmaktadır. Özellikle 2012-13 yıllarından itibaren sıra dışı olarak nitelenebilecek kanlı terörist eylemleri ve bunları kayda alıp medyaya servis etmesiyle adından söz ettirmeye başlamıştır”

gelişmeler, internet ve bilgisayar ağları, haberleşme, hız ile ele alındığında daha iyi anlaşılacaktır.”³⁴ Tüm bu gelişmeler ışığında terörizmin küreselleşmesinin dönüşümündeki etkilerinden sonuncu olarak teknolojik gelişmeler karşımıza çıkmaktadır. İnternet, bilgisayar, uydular ve cep telefonu gibi bilişim ürünleri günlük yaşamımızı kolaylaştırdığı kadar, ülkelerin güvenlik algılamalarını da derinden etkilemektedir. Bu algılama değişikliği küresel terörün de yeni dinamiklerini oluşturmaktadır. Gelişen teknoloji ile, terör yöntemleri de bu gelişen teknolojilere paralel olarak kabuk değiştirmektedir. Bilginin gücünü kullanarak oluşturulan araçlar, dijitalleşen dünyada teröristlerde teknolojinin getirmiş olduğu imkanlardan yararlanma yoluna gitmekte, teknoloji, terörizmin elinde yeni silahlara dönüşebilmekte ve kendi saldırı şekillerini de daha az maliyetli olan dijital dünyayı kullanarak gerçekleştirmesine yol açmakta bu durumun sonucunda karşımıza “siber savaş” ve “siber terörizm” kavramları çıkmaktadır.³⁵

Siber terörizm küreselleşen dünyanın terörizm üzerinde ortaya çıkarmış olduğu bir kavramdır. Siber terörizm tanım olarak Dorothy Denning’in makalelerinde şu şekilde yer almıştır. “*Siber terörizm, siber boşluk ve terörizmin bileşimidir. Siber terörizm, siyasi ve sosyal mercilere ve kitlelere gözdağı vermek, baskı oluşturmak maksadıyla resmi birimlerin bilgisayarlarına, network sistemlerine, bilgi ve veri tabanlarına yapılan yasadışı tehdit ve zarar verici saldırılardır. Daha da ötesi, bir saldırının siber terörizm olarak tanımlanması için bireye ya da mala karşı şiddet içermesi gerekmektedir. En azından korku yaratacak kadar hasara yol açmalıdır. Siber terör ölümcül olan ya da fiziki hasara yol açan, şiddetli ekonomik kayba neden olan saldırılar olarak*

---

³⁴ Ali Burak Darıcılı, Demokrat Parti Hack Skandalı Bağlamında ABD ve RF'nin Siber Güvenlik Stratejilerinin Analizi, Uluslararası Çalışmalar Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, 2017.

³⁵ Aktel, a.g.e.

örneklenebilir. Kritik altyapı odaklarına yapılan ciddi saldırılar yarattığı etkiye göre siber terörizm olarak tanımlanabilir. Önemli olmayan servislere verilen rahatsızlıklar siber terörizm olarak tanılanamaz.”³⁶ Burada ortaya çıkan tanımdan da anlaşılacağı üzere siber terörizm, terörist grupların, siber uzayda dijital medyayı ve bilgi teknolojilerini kullanarak, amaçlarını gerçekleştirdiği bir terörizm yöntemidir. Siber terörizmin bir terörizmin sınıflandırılmasına sokulması için öncelikle belli şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Siber terörizm, geleneksel terörizm kadar yıkıcı ve elverişli olmalıdır. Belli bir etkisiz sitenin çökertilmesi tarzında küçük eylemler siber terörizm sayılmamaktadır. Ancak yukarıdaki tanımdan farklı olarak katıldığımız görüş siber terörizmde, başka bir devlete veya topluluğa saldırı yapmadan da eylem gerçekleştirilmesi siber terörizm kapsamında sayılmaktadır. Bunun en önemli argümanı terörizmin bir amacı olması ve terörist örgütlerin bu siber uzayda ister saldırı yaparak ister saldırı yapmadan amaçlarını gerçekleştirmesidir. Örneğin DAESH örgütü, yapmış olduğu eylemleri sosyal medyaya yükleyerek, insanların ve devletlerin üzerinde terörizmde amacına uygun olarak, korku yaratmış ve istediklerini yaptırabilir hale gelmiştir.

Devletlerin daha fazla dijitalleşmesi, tüm bilgilerin elektronik ortamlara yüklenmesi, barajlardan, trafik sistemlerine, “eğitim ve diğer önemli kritik altyapıların teknolojiye bağımlı hale getirilmiş olması, terör unsurlarının da saldırı yapabilecekleri alanların artması, kendi kimliklerini gizleyerek daha az maliyetli saldırı yapabilmesi, siber terörizmin kullanımının artmasına neden olmuştur.”³⁷ Terörist örgütler ya da bireyler tarafından internetin amaçları doğrultusunda

---

³⁶ Tasam, a.g.m.

³⁷ [Geleneksel Terörizmden Siber Terörizme - TERAM - Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi \(Erişim Tarihi:09.04.2021\)](#)

kullanılabilecek bir araç olarak keşfedilmesi ve siber uzay olarak adlandırılan sanal dünyada bu faaliyetleri daha kolay ve gizli bir biçimde yürütebilecek imkânların bulunması siber terörizm konusundaki en önemli dönüşümlerden birisi olmuştur.

3.6. 2.2 Siber Terörizmin Geleceği

Siber terörizmin hızlı bir şekilde yaygınlaşması ve geleceği tehdit eden en büyük tehlike olmasının birkaç nedeni vardır. Bunlardan en önemlisi çalışmanın da temelini oluşturan terörizmin küreselleşmesidir. Artık ulus sınır kavramı dünya üzerinde kalmamıştır. Dünya küçük bir köy adlandırılmaktadır. Yaygın haber ağı sayesinde Dünya'nın en kuzeyinde olan bir haber en güneyine saniyeler içerisinde ulaşabilmekte, hızlı bir etkileşim ağı oluşmaktadır. Bu durum da terör örgütlerinin, devletler ve toplum üzerinde korku yaratma politikasını hızlı bir şekilde uygulamalarını sağlamaktadır. Siber terörizmle eylemlerin planlanması, propagandaların yürütülmesi, haberleşme ve iletişimin sağlanması, eğitim ve istihbarat faaliyetlerinin yürütülmesi, terör eylemlerinin gerçekleştirilmesi gibi konularda internet teröristler için önemli bir araç haline gelmiştir. Terörizm grupları, siber araçlara ve yeteneklere uyum sağlamaya ve bunlardan yararlanmaya başladıkça, bilgisayarlar ve internet de saldırılara ile ortaya çıkardıkları tehlike de buna göre büyümektedir.

Teknolojik çağda, cazip hale getiren bir diğer neden ise geleneksel terörizm yöntemlerine göre daha tercih edilebilir olmasıdır. Geleneksel yöntemlerle gerçekleşen terörizm de karşılaşılan riski eylemi gerçekleştiren kişi ya da grup üstlenirken, etki alanı saldırının yapıldığı bölge ya da alan ile sınırlıyken, verilen mesaj bölgeselken, geleneksel terörizmi yapanları tespit edip tepki vermek kolay iken, araç olarak bomba gibi konvansiyonel silahlar kullanırken, saldırı gerçekleştirmek

için lojistik, insan kaynağı, mekan gerekiyorken, hedef seçilebilecek mekanlar örgütün bulunduğu alan ile sınırlıyken; Siber Terörizm ile gerçekleşen saldırılar da herhangi yaşamsal risk ortaya çıkmamaktadır. Verilen mesaj uluslararası boyuttadır. Siber saldırıları yapanları tespit etmek neredeyse imkânsız haldedir çünkü saldırıları gerçekleştirenler kendilerine bir takma ad vererek veya VPN yöntemiyle başka IP üzerinden işlemler gerçekleştirerek, güvenlik ve istihbarat birimlerinin kimliklerine ulaşmasını engelleyebilmektedirler.³⁸ Dünyanın her yerinden belli bir fiziki mekân gerekmeden siber saldırı yapılabilir. Kullanılan araçlar yazılım, virüs, telefon hatları ve kablo bağlantıları gibi araçlardır. Saldırıyı gerçekleştirecek örgüte sadece ağ bağlantılı bilgisayar yetmektedir. “Siber saldırılarda saldırganı sınırlayacak fiziki bariyerler, kontrol noktaları, sınır kapıları ya da gümrükler bulunmamaktadır.”³⁹ Hedef seçilebilecek noktaların sayısı oldukça fazladır. Terörist örgütler siber saldırılarla hükümetleri, kritik alt yapıları, güvenlik ve istihbarat örgütleri, kamu hizmeti yapan kuruluşları, hava yolları, bireyler ve bilgisayar ağları, ulaşım sistemleri, nükleer enerji üniteleri, elektrik güç üniteleri gibi hedeflere yönelebilirler. İnternet’in terör örgütlerine finans kaynağı sağlama noktasında da önemli katkıları söz konusudur. Kolay para transfer yöntemleri, kripto paralar, internet bankacılığının sağladığı yeni imkânlar nispetinde eylemler için gerekli olan bütçeler rahatlıkla yapılarına aktarılabilir, ayrıca örgütlerin gelir kaynakları merkezî yönetim yapıları tarafından örgütsel planlamalara rahatlıkla yönlendirilebilmektedir. Bu farklardan başka daha da önemlisi geleneksel terörizm ile gerçekleşen saldırılarda uluslararası hukuk aktif bir şekilde işlemekte, terörizm eyleminde bulunanlara

---

³⁸ Kara, Oğuz, Üzeyir Aydın. Ahmet Oğuz. (03 Kasım 2006). Ağ Ekonomisinin Karanlık Yüzü: Siber Terör.<http://www.oguzkara.com/Ag%20Ekonomisinin%20karanlik%20yuzu%20siber%20teror.pdf>. Erişim tarihi: 14.04.2021

³⁹ Tasam, a.g.m.

devletler meşru müdafaa hakkı kapsamında cevap verebilmektedir. Siber terörizm eyleminde ise doktrinde bazı araştırmacılara göre, “siber terörizme gerektiğinden fazla önem verildiğini, gerçekleşecek bir siber terörizm eyleminin, geleneksel terörizm kadar yıkıcı etki yaratmayacağından, meşru müdafaa hakkı doğurmayacağını savunmaktadır. Diğer görüşe göre siber terörizme uğrayan devlet tarafından Birleşmiş Milletler (BM) Antlaşması'nın 51. maddesindeki meşru müdafaa hakkının kullanılabileceğini savunmaktadırlar. Katıldığımız görüş eğer bir siber terörizm eylemi, geleneksel anlamda terörizm seviyesinde fiziki, ekonomik yıkımlara yol açıyorsa, bu saldırıyı yapan karşı tarafın tespiti doğru bir anlamda yapıp illiyet bağı kurulduysa ve son olarak bu saldırıya karşı cevap gerekliyse orantılı bir şekilde siber terörizme karşı meşru müdafaa hakkı kullanılabilir. Ancak tartışma halen sürdüğünden, siber terörizme karşı “meşru müdafaa” hakkının ortaya çıkacağı belirsizdir Tüm bu nedenler siber terörizmi, geleneksel terörizme göre daha işlevsel, etkili ve tercih edilir kılmakta ve gelecekte geleneksel terörizme göre terörist örgütler tarafından daha çok kullanılacağını göstermektedir.

Bu farklardan başka örneğin ABD zamanında Irak'ta tozu dumana katarken Irak ABD'ye zarar verebilecek bir misilleme yapma ihtimali bile yoktu. Hem sınırsal mesafeler hem fiziki imkânsızlık bunu ihtimal dışı kılmaktaydı. Ancak şu an ABD'nin Irağa yapacağı en ufak bir saldırıda Irak devleti misilleme olarak bir siber savaş açarsa savaş dakikalar içerisinde Bağdat'tan Silikon Vadisine, New York'a taşınabilir. New York'da aynı anda tüm barajların kapaklarını açarak bile ABD'nin Irağa vermiş olduğu zararın binlerce katını verebilir. Yukarıda sayılan tüm

etmenler siber terörizmin neden cazip olduğunu neden geleceğin en büyük tehlikesi olacağını ortaya koymaktadır.⁴⁰

Bununla birlikte resmî kayıtlara geçmiş, toplum üzerinde büyük endişe, korku ve yıkım yaratan, kamu düzenini doğrudan etkileyen çapta bir siber terörizm örneği bulunmamakla birlikte siber saldırı olarak nitelendirilen birçok saldırı gerçekleşmiş olduğu unutulmamalıdır. Bu durum ise internet teknolojileri kaynaklı imkânların gelecekte terör faaliyetleri için kullanılmayacağı anlamına gelmemelidir. Terör örgütlerinin böyle bir eylem planlayabilme kapasitesine sahip olamayacakları veya kullanmaya yönelik hiçbir girişimde bulunmadıkları anlamına da gelmemelidir. Örneğin bir terörist grup eş zamanlı olarak bir tren istasyonunda bomba patlatarak, siber yöntemle de iletişim altyapılarına zarar vererek olayın etkisini büyütebilecektir. “Örneğin DAES, sistemlere sızmak ve zarar vermek için gerekli bilgi işlem yeteneklerine sahip birçok bilgisayar korsanını işe alarak aktif bir siber tehdit yaratmaya başlamıştır. Ayrıca günümüzde sosyal medyada ve internette genel olarak çok aktif bir biçimde yer almaktadırlar. Özellikle sosyal medyada, bloglarda ve forum sitelerinde örgütün yüceltilmesine yönelik olarak propaganda çalışmaları yapılmaktadır.”⁴¹ Öte yandan siber uzay DAES’in yeni üyeler toplamak bu üyeleri kendi inançları ve cihat söylemleriyle radikalleştirmek için kullandığı bir araç haline gelmiştir. Bu faaliyetler diğer radikal dinci terör örgütleri için de benzer bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Dahası, DAES, sosyal medya aracılığıyla destekçilerini teşvik ederek inançsız olarak

---

⁴⁰Hatice Kübra Ecemiş Yılmaz, “Birleşmiş Milletler Antlaşması, Kuzey Atlantik Antlaşması Ve Uluslararası Hukuk Açısından Siber Saldırıların Tanımlanması Sorunu,” Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi, Cilt 6 , Sayı 38, (2019), s.1646.

⁴¹Anıl Cumali Çokbıdık, “Siber Terörizm: Radikal/Dini Örgütler,” Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı Uluslararası İlişkiler Bilim Dalı, Konya, 2019, s.74.

nitelendirdikleri kişilere karşı savaşılmaya çağırılmaktadır.⁴² Radikal örgütler tarafından gelecekte siber uzayın kullanımı artacaktır. Siber terörizm gelecekte günümüzdekinden daha fazla bir potansiyele sahip olacaktır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hayatın vazgeçilmez bir parçası olduğu düşünüldüğünde Siber terörizm gelecekteki çatışmaların, menfaatlerin ve stratejilerin mantıklı bir modeli olacağı öngörülebilir.

---

⁴² Selim Kurt, “Yeni Terörizm”in Geleceğin Güvenlik Ortamına Etkileri: Daes Örneği,” Gazi Akademik Bakış , 13 (25) , 2019, s.152-153 .

SONUÇ

Terörizm dinamik bir yapı arz etmektedir. Tarihsel süreç içerisinde terör olgusu sürekli olarak değişime uğramıştır. Terörizm M.Ö ilk ortaya çıktığında yerel boyuttayken yapılan eylemler eylemin meydana geldiği yer ile sınırlıyken, yaşanan gelişmelerle küresel boyuta ulaşmış, bir yerde yapılan eylem tüm dünyayı etkisi altına almaktadır. Terörizmin küreselleşmesinin başlangıcı Soğuk Savaş döneminin sona ermesine kadar geri götürülebilirse de bu konuya ilişkin temel dönüşüm zamanı 11 Eylül tarihidir. 11 Eylül saldırıları gerek hedefi gerekse düzenleniş şekli ve neden olduğu can kaybı dolayısıyla, tüm dünyada tam bir şok etkisi yarattığından ve dünyadaki bütün devletlerinde yaşayan insanları tehdit ettiğinden, dünyada güvenli bir bölge kalmadığı algısı ortaya çıktığından, terör örgütlerinin en güçlü devletlere karşı eylem yapabildiği sonucu ortaya çıktığından küresel terörizmin başlangıcı olarak kabul edilmiştir. Öncelikle 11 Eylül saldırıları öncekilerin aksine tüm dünyayı eylem alanı olarak kabul ederek, terörizmin küresel bir boyut kazanmasını sağlamıştır. Daha sonrasında yaşanan eylemler, ABD'nin Afganistan ve Irak'a müdahalesi de radikal örgütlerin büyümesine, militan toplamasına yol açmıştır. Bu durum radikal örgütlerin etki alanlarını genişletmesine yol açmıştır.

“Küresel terörizm gerek eylemlerinin duyurulmasında gerekse yeni eleman temininde gelişen teknolojinin olanaklarından en üst seviyede faydalanmaktadır.”⁴³ Radikal örgütler teknolojiyi kullanarak yaptığı eylemleri birkaç farklı dilde yayınlarak kendilerine taraftar çekmektedir. Eylemlerini küresel boyuta taşıyabilmektedir. Bilişim sistemlerinin gelişmesi sonucunda, internetin daha yaygın olarak kullanılması, teknolojik araçların yaşantılara daha çok girmesi, Covid-19 hastalığı

---

⁴³ Kurt, a.g.m, s.157 .

The globalization of terrorism and the future of cyber terrorism

sürecinde tüm iş, eğitim, devlet işlerinin neredeyse online dünya üzerinde gördürülmesi, insanları, şirketleri ve devlet kurumlarını bu alana daha bağımlı hale getirmiştir. Bilişim sistemlerinde yaşanan gelişmeler toplumlar açısından faydalıyken, aynı zamanda özgürlük ve güvenlik bağlamında önemli sorunları da beraberinde getirmektedir. Siber eylemler, şirketlerin, devlet kurumlarının ve insanların güvenliği için büyük tehditler oluşturmaktadır. Terörün etki alanını, esnekliğini ve hızını arttırmakta, devletler için mücadele alanı ulusal sınırların ötesine taşmaktadır.

Bu ise kolektif bir güvenlik anlayışını beraberinde getirmektedir. Terörizmle mücadele hukuksal, siyasal, yönetsel, ekonomik, askerî alanların ötesinde ve bunlarla birlikte hızla bilişim teknolojileri alanına da kaymaktadır. Bu durum paradoksal bir ilişkinin de varlığını ortaya koymaktadır. “Günümüze kadar Estonya, Gürcistan, Stuxnet vb. gibi birçok siber saldırı gerçekleşmiş ve bunların birçoğunda her ne kadar devlet desteği olsa da bu açıkça ilan edilmemiş ve failleri bulunamamıştır.”⁴⁴ Gelecek dönemde kritik altyapıların daha fazla teknolojiye bağımlı hâle gelmesi terör örgütleri için yeni saldırı alanlarının oluşması demektir. Bu itibarla siber saldırı gerçekleştirmek ve planlamak her geçen gün daha da kolaylaşmaktadır. Bir ülkenin kritik altyapılarına saldırmak için, hedef alınan kritik altyapıda sadece bir zafiyet bulmak çoğu zaman yeterli olabilmektedir. Siber terör faaliyetlerinin başarılı ile uygulanması hâlinde bu durumun geleneksel yöntemlere kıyasla terör örgütü için daha az can kaybı avantajı sağlayacağı açıktır. Siber saldırı vasıtalarının artan teknoloji temelli gelişmeler ile birçok hedefe karşı geniş zaman aralığında defalarca kullanılabilmesi imkânı artık daha da mümkün olabilmektedir. Ses getiren siber saldırı eylemleri ile gelecekte

---

⁴⁴ Teram, a.g.m.

stratejik ve politik olayları etkileyebilme kapasitesi terör örgütleri için yeni avantajların oluşması anlamına gelecektir. Sonuç olarak teknolojik ürünlerin, internetin ve dijital medyanın kullanımı yaygınlaştıkça siber terörizm kavramının literatürde çok daha sıklıkla tartışılacağı açıktır. Bu itibarla devletlerin güvenlik mekanizmaları içinde yer alan aktif ve pasif direnç unsurlarının terör örgütlerinin siber kapasitelerini yakından takip etmeleri, bu alanda özel birimler tesis etmeleri ve planlamalar geliştirmeleri uluslararası toplumun birlikte hareket etmesi ve gerekli tedbirleri alması büyük önem arz etmektedir. Yapılması gereken, siber terörizm tehlikesini iyi kavrayıp korku ve endişe yaratmadan tehdit potansiyeline uygun çözümler üretmektir. Terör uzmanlarının ifadesine göre; “kaçırılan uçaklar, bomba yüklü kamyonlar ve biyolojik silahlar en azından şimdilik siber terörizme kıyasla daha fazla tehlikelidir.” Ancak, 11 Eylül nasıl bütün dünyaya büyük bir sürpriz yaratmışsa, gelecekte de siber saldırılar bütün dünyaya aynı şekilde büyük bir sürpriz yaşatabilir. Siber terörizm çarpıtılıyor ve abartılıyor olabilir fakat bu onu inkâr etmemiz anlamına gelmemelidir.⁴⁵

---

⁴⁵ Tasam, a.g.m,

KAYNAKÇA**1. Kitaplar**

Ateş Davut (2013). Uluslararası Politika. Bursa:Dora Basım Yayınevi.

Bal İhsan (2006). Alacakaranlıkta Terörle Mücadele ve Komplolar Teorileri. Ankara: Uşak Yayınları.

Castells Manuel (2008). Kimliğin Gücü, Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür, Çeviren: Ebru Kılıç, İkinci Cilt, 2. Baskı, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Laqueur Walter (1977). Terrorism. Boston: Little Brown and Company.

Örgün, Faruk (2001). Küresel Terör, İstanbul: Okumuş Ada.

Yılmaz Aytuğ (1995). Terörün Anatomisi. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınları.

Wilkinson Paul (1974). Political Terrorism. New York: Macmillian.

2. Makaleler, Bildiriler, Diğer Basılı Yayınlar

Ansiklopedik Siyasi Terimler ve Örgütler Sözlüğü (1993). Ankara: Güvenlik ve Yargı Muhabirleri Derneği Yayınları.

Boylan Brandon (2014). What Drives Ethnic Terrorist Campaigns? A View at the Group Level of Analysis. Conflict Management and Peace Science, s.3.

Britannica Ana (1999). Genel Kültür Ansiklopedisi. İstanbul: Hürriyet Matbaacılık, 20: s.549

Çalışma Grubu 4, E-Devlet Uygulamalarında Güvenlik ve Güvenilirlik Yaklaşımları, Türkiye Bilişim Derneği, s.5.

Çokbildik Anıl Cumali (2019). Siber Terörizm: Radikal/Dini Örgütler Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı Uluslararası İlişkiler Bilim Dalı, Konya.

Darıcı, Ali Burak, (2017) “Demokrat Parti Hack Skandalı Bağlamında ABD ve RF’nin Siber Güvenlik Stratejilerinin Analizi”, Uluslararası Çalışmalar Dergisi, 1(1).

Demir Levent (2009). Küreselleşme ve Terör. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.

Ergil Doğu (1993). Uluslararası Terörizm. Ankara üniversitesi SBF Dergisi, 47(3): s.43.

İngiltere Terörle Mücadele Mevzuatı, Madde:20; bkz: Noam Chomsky ve diğerleri, Terör Ne? Terörist Kim? (Ankara: Ütopya Yayınevi, 2000), s.42

Kartal Atahan Birol (2018). “Uluslararası Terörizmin Değişen Yapısı ve Terör Örgütlerinin Sosyal Medyayı Kullanması: DAESH ve YPG Örneği.” Güvenlik Stratejileri. 14(27), s.46.

Korkmaz Gürol (1998). “Tanımı Sorunlu Olan Bir Kavram. Terör.” Polis Dergisi, (14): s.92.

Kupperman Robert H (1980). – Darrell M. Trent, Terrorism Threat- Reality- Response, California, Hoover Institution Press, s.39.

Kurt, Selim (2019). “Yeni Terörizm”in Geleceğin Güvenlik Ortamına Etkileri: Daeş Örneği.” Gazi Akademik Bakış, 13 (25): s.133-161.

Plano Jack C., Roy Olton (1998). The International Relations Dictionary, Fourth Edition, Longman, Santa Barbara, s.202.

Spencer Alexander (2006). “Questioning the Concept of ‘New Terrorism.’” *Peace Conflict & Development*, Number (8): s. 2-3.

Şimşek Murat (2016). “Terörizm: Kavramsal Bir Çalışma.” *Akademik Bakış Dergisi*, (54): s.323-329.

Türköz Şükrü (2016). “Küresel Terörizm Sorununa Güvenlik Perspektifli Bir Yaklaşım.” *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(2): s.157.

Yayla, Atilla (2015). *Terör ve Terörizm Kavramlarına Genel Bakış*. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 45 (1).

Yılmaz Hatice Kübra Ecemiş (2019). “Birleşmiş Milletler Antlaşması, Kuzey Atlantik Antlaşması ve Uluslararası Hukuk Açısından Siber Saldırıların Tanımlanması Sorunu.” *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*, 6(38): s.1646.

Weimann Gabriel (2004). *Cyberterrorism: How Real Is the Threat?*. United States Institute of Peace Special Report No (119): s.46.

3.Elektronik Kaynaklar:

AKTEL Mehmet, Muharrem Gürkaynak, “Küreselleşen Terörizm :Bir Etkileşim Çalışması”, [AKTEL-Mehmet-GÜRKAYNAK-Muharrem-KÜRESELLEŞEN-TERÖRİZM-BİR-ETKİLEŞİM-ÇALIŞMASI.pdf \(ayk.gov.tr\)](#) (Erişim Tarihi: 05.04.2021)

[Bush: 'You Are Either With Us, Or With the Terrorists' - 2001-09-21 \(archive.org\)](#) (Erişim Tarihi:08.04.2021)

Chinlund, C. (2003), “Who should wear the `terrorist' label?”, *Boston Globe*, Erişim Linki:

http://archive.boston.com/news/globe/editorial_opinion/editorials/articles/2003/09/08/who_should_wear_the_terrorist_label/ (Erişim Tarihi:30/03/2021)

[Ebu Gureyb Cezaevi işkenceleri - Vikipedi \(wikipedia.org\)](#)
(Erişim Tarihi:08.04.2021)

[Geleneksel Terörizmden Siber Terörizme - TERAM - Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi \(Erişim Tarihi:09.04.2021\)](#)

Kara, Oğuz, Üzeyir Aydın, Ahmet Oğuz (03 Kasım 2006). Ağ Ekonomisinin Karanlık Yüzü: Siber Terör.<http://www.oguzkara.com/Ag%20Ekonomisinin%20karanlik%20yuzu%20siber%20teror.pdf>. (Erişim tarihi: 14.04.2021)

[11 Eylül saldırıları - Vikipedi \(wikipedia.org\)](#) (Erişim Tarihi:08.04.2021)

[Utancı hapishaneleri – Gerçek Hayat \(gercekhayat.com.tr\)](#)
(Erişim Tarihi:08.04.2021)

[siber terorizm raporu \(tasam.org\)](#) (Erişim Tarihi:02.04.2021)